DOI 10.69085/nok20261332

РАЗВИТИЕ НА СОЦИАЛНО-ЕМОЦИОНАЛНИ КОМПЕТЕНТНОСТИ В ОБУЧЕНИЕТО ПО АНГЛИЙСКИ ЕЗИК В НАЧАЛНИЯ ЕТАП НА ОБРАЗОВАНИЕТО. ПЕДАГОГИЧЕСКИ ИЗМЕРЕНИЯ

Бистра Пощова-Николаева
poshtova@uni-plovdiv.bg

Резюме: *В изследването е осъществено теоретично осмисляне на педагогическите аспекти на социално-емоционалното учене и формирането на социално-емоционални компетентности в процеса на изучаване на английски език в началното училище. Използвани са теоретико-аналитичен и сравнителен метод, както и методът на педагогическото моделиране, което позволи да бъдат систематизирани научните подходи към прилагането на социално-емоционалното учене в образованието и да бъдат определени особеностите на интегрирането му в часовете по английски език. Установено е, че социално-емоционалното учене се разглежда като интегриран педагогически процес, насочен към формирането на емоционална саморегулация, емпатия, социално взаимодействие и отговорно вземане на решения при учениците в начална училищна възраст. Реализирането му съчетава комуникативен, дейностен, кооперативен и хуманистичен подход, които създават условия за активно речево взаимодействие и емоционална ангажираност на учениците. Принципно комуникативният характер на чуждоезиковото обучение създава естествена среда за развитие на социално-емоционални компетентности чрез диалогични упражнения, ролеви игри и форми на съвместна работа. Предложената концепция за интегриране на социално-емоционалното учене (SEL) в обучението обхваща целевия, съдържателния, процесуалния и резултатния компонент, както и критериите и равнищата на формиране на компетентностите, което осигурява неговата системност и педагогическа цялост.*

Ключови думи: *социално-емоционални компетентности, ученици в начална училищна възраст, емпатия, комуникативно обучение, ангажираност на учениците*

DEVELOPMENT OF SOCIAL-EMOTIONAL COMPETENCIES IN ENGLISH LANGUAGE TEACHING AT PRIMARY LEVEL OF EDUCATION. PEDAGOGICAL DIMENSIONS

Bistra Poshtova-Nikolaeva
poshtova@uni-plovdiv.bg

Abstract: *The study carried out a theoretical understanding of the pedagogical aspects of socio-emotional learning and the formation of socio-emotional competences in the process of learning English in primary school. Theoretical-analytical, comparative methods and modeling were used, which allowed to systematise scientific approaches to the implementation of socio-emotional learning in education and to determine the features of its integration into English lessons. It was found that socio-emotional learning was considered as an integrated pedagogical process aimed at the formation of emotional self-regulation, empathy, social interaction and responsible decision-making in younger schoolchildren. The implementation combines communicative, activity, cooperative and humanistic approaches, which created conditions for active speech interaction and emotional involvement of students. It was found that the communicative nature of foreign language education created a natural environment for the development of socio-emotional competences through dialogical exercises, role-playing games and cooperative forms of work. The proposed concept for SEL integration into the educational process covered the target, content, process and outcome components, as well as the criteria and levels of competence formation, which ensured its systematicity and pedagogical integrity.*

Keywords: *social-emotional competences, younger schoolchildren, empathy, communicative learning, student involvement*

Увод

Прилагането на компетентностния подход в началното образование налага преосмисляне на педагогическите условия за преподаване на английски език, особено по отношение на интегрирането на социално-емоционалното учене (SEL) в образователния процес.

Развитието на чуждоезиковата комуникативна компетентност се свързва със знанията, уменията и развитието на социалното взаимодействие, емпатията, саморегулацията и уменията за сътрудничество на учениците. В този контекст социално-емоционалното учене се разглежда като интегриран компонент на педагогическото взаимодействие в часовете по английски език в началното училище.

Изясняването на педагогическите условия, осигуряващи съвместното развитие на езиковия и социално-емоционалния компонент, подчертава необходимостта от по-нататъшно теоретично изследване на този въпрос.

Основно изложение

Интегрирането на социално-емоционалното учене в обучението по английски език в началните училища е изследвано от различни учени. Изследването на Coli et al. (2024) анализира педагогически практики, които съчетават езиковото развитие с формирането на емоционални и социални умения, а Melani et al (2020) – прилагането на социално-емоционалното учене в процеса на изучаване на английски език като втори език. Авторите установяват връзка между използването на подходи на SEL и повишеното участие на учениците в дейности, свързани с изучаването на езика. Zhang & Meng (2025) изследват практики, съчетаващи езиковото обучение с развитието на емоционална и социална компетентност. Авторите идентифицират специфични особености на педагогическата организация в уроци, включващи елементи на SEL и установяват как прилагането на интегрирания подход се отразява върху ангажираността на учениците в учебните дейности. Aleksieva et al. (2024) анализират педагогически стратегии за интегриране на технологиите в образователния процес в България с акцент върху организацията на взаимодействието в процеса на обучение и социализацията на децата. Mariyanova (2024) провежда сравнителен анализ на методиките за преподаване на английски език в началните училища в Испания и България и установява различия в структурите на учебните програми и педагогическите приоритети по отношение на развитието на езиковите умения. Hakim et al. (2024) изследват модели на педагогическо взаимодействие за насърчаване на осмисляне на собствените емоции от учениците и идентифицират специфични особености при организирането на дейности, основани на дискусия, в контекста на социално-емоционалното

учене. Toncheva et al. (2025) разработват и представят резултатите от прилагането на модел за целенасочена работа за развитие на социално-емоционалните компетентности на учениците в начална училищна възраст. Те анализират и влиянието на последователно провежданите обучителни дейности върху поведението и комуникативните умения на учениците. Tran (2025) изследва готовността на бъдещи учители по английски като чужд език да прилагат социално-емоционално учене в образователния процес. Авторът определя равнищата на педагогическите компетентности на студентите, свързани с неговото прилагане. Анализът на съществуващите изследвания насочва вниманието към отделни аспекти на интегрирането на социално-емоционалното учене към чуждоезиковото обучение, като педагогическите условия за цялостно съчетаване на развитието на социално-емоционална компетентност с формирането на комуникативна компетентност по английски език в началния етап са недостатъчно систематизирани. Това подчертава необходимостта от по-нататъшни изследвания на педагогическите измерения на социално-емоционалното учене в начална училищна възраст.

Изследването е насочено към развитието на социалните и емоционалните умения на учениците в начален етап на образованието в процеса на изучаване на английски език. Разглежда педагогическите рамки, методи и стратегии за включване на социално-емоционалното учене в обучението по английски език.

Целта на изследването е да предложи теоретична обосновка на основанията за включване на социално-емоционалното учене в чуждоезиковото обучение на учениците в началното училище.

Задачи на изследването:

- Да се разработи концепция за интегриране на социално-емоционалното учене в процеса на изучаване на английски език в началното училище;
- Да се изследват педагогически подходи и модели за интегриране на социално-емоционалното учене в процеса на чуждоезиковото образование в началното училище;
- Да се характеризират структурата и основните елементи на социално-емоционалните компетентности на учениците в начален етап.

Методология

Изследването има теоретико-аналитичен характер и е насочено към разработване на концепция, която да послужи за основа за последващо емпирично проучване на педагогическите условия за развитие на социално-емоционални компетентности на учениците в начален етап на образованието. Теоретико-методологичната основа на изследването включва компетентностния, личностно ориентирания, хуманистичния и дейностния подход към образованието. В рамките на тези подходи развитието на ученика се разглежда като цялостен процес, в който си взаимодействат когнитивната, емоционалната и социалната сфера. При анализа на социално-емоционалното учене са използвани международните концептуални рамки на CASEL (2020), OECD Learning Compass 2030 (2019) и UNESCO (2024) и SEL. Анализът се основава и на изследвания, посветени на социално-емоционалното учене и чуждоезиковото обучение (Cipriano et al., 2023; Yang et al., 2023; Zhang & Meng, 2025).

В изследването са използвани взаимосвързани общонаучни и педагогически методи. Теоретичният анализ е приложен за систематизиране на научните подходи към разбирането на понятието социално-емоционално учене и за определяне на педагогическия му потенциал при изучаването на английски език в ранна училищна възраст, като са обобщени подходите към структурата на социално-емоционалните компетентности, идентифицирани са основните им компоненти и са характеризирани педагогическите фактори, влияещи върху развитието на учениците. Сравнителният анализ е проведен на база международни педагогически модели за социално-емоционално учене (CASEL, OECD Learning Compass 2030, UNESCO, SEL), като са разгледани възможностите за тяхното прилагане в контекста на чуждоезиковото обучение. Определени са основни направления за интегриране на социално-емоционалния компонент в обучението по английски език – комуникативно взаимодействие, учене чрез сътрудничество, осмисляне и осъзнаване на емоциите, поддържане на благоприятен психологически климат и развитие на умения за социално взаимодействие. Методът на педагогическото моделиране е приложен за разработване на концепция за интегриране на социално-емоционалното

учене в обучението по английски език в началния етап на образование, която обхваща целевия, съдържателния, процесуалния и резултатния компонент и предвижда определянето на критерии, показатели и равнища за развитие на социално-емоционалните компетентности на учениците. Анализът на източниците показва, че социално-емоционалното учене се приема за интегриран педагогически компонент на чуждоезиковото обучение, който подпомага развитието на комуникативната компетентност, емоционалната саморегулация, насърчава междуличностното взаимодействие и допринася за повишаване на учебната мотивация на учениците в начална училищна възраст. Интерпретацията на резултатите отчита взаимовръзката между образователната среда, педагогическото взаимодействие и равнището на развитие на социално-емоционалните компетентности на учениците.

Резултати и анализ

Социално-емоционалното учене се разглежда не като допълнителен образователен компонент, а като цялостен образователен процес, насочен към развитие на емоционалната, социалната и поведенческата сфера на учениците (Allahyarova, 2025). Durlak et al. (2011) и Cipriano et al. (2023) посочват, че интегрирането на социално-емоционалното учене в образователния процес допринася за развитието на саморегулация, емпатия, умения за сътрудничество и отговорното вземане на решения. В документите на UNESCO (2024) емоционалното и социалното учене се тълкува като цялостен процес, съчетаващ когнитивни, социални, емоционални и поведенчески компоненти на развитието. Педагогическата основа на социално-емоционалното учене включва компетентностния, хуманистичния, личностно ориентирания и дейностния подход, които намират израз в създаването на безопасна образователна среда, учене чрез сътрудничество, комуникативни дейности и практикуване на умения за социално взаимодействие (Mahoney, Weissberg, 2019).

Анализ на изследването на Ariyan et al. (2022) установява, че изучаването на чужд език създава благоприятни условия за социалното и емоционалното развитие на учениците, и подчертава, че използването на интерактивни упражнения, ролеви игри, приказки и емоционално ангажиращи дейности подпомагат социално-емоционалното развитие на децата и създават положителна мотивация

за учене. По-широк анализ на изследванията за интегрирането на SEL в обучението по английски език показва възможности за съчетаване на езиковото обучение с развитие на социално-емоционалните компетентности на учениците. Iaburova (2020) посочва, че използването на групова работа, диалогична реч, интерактивни стратегии и учене чрез сътрудничество в часовете по английски език създава условия за развитието на социалните умения, емоционалната интелигентност и комуникативната компетентност на учениците и подчертава, че включването на стратегии на SEL допринася за създаването на сигурна и подкрепяща учебна среда, в която учениците по-пълноценно взаимодействат помежду си в учебния процес. Разгледаните изследвания показват, че интегрирането на социално-емоционалния компонент в обучението по английски език създава възможности за развитие на комуникативната компетентност и емоционалната саморегулация, за повишаване на мотивацията за учене и изграждане на положителни взаимоотношения между учениците.

В рамката на Организацията за академично, социално и емоционално учене – CASEL (2020a) социално-емоционалното учене се определя като процес на придобиване на знания, способности и ценности, необходими за изграждане на положителна идентичност, управление на емоциите, постигане на индивидуални и групови цели, създаване на положителни социални взаимоотношения и вземане на отговорни решения. В структурата на социално-емоционалните компетентности на учениците в началното училище се включват пет взаимосвързани елемента:

- емоционална саморегулация
- самоосъзнатост
- емпатия
- социално взаимодействие
- отговорно вземане на решения.

Емоционалната саморегулация представлява способността на детето да управлява емоционалните си състояния, да контролира импулсивните реакции и да адаптира поведението си спрямо социалните и образователните очаквания. Развитието на саморегулацията през началните училищни години се счита за критично важно за насърчаване на мотивацията за учене и успешната адап-

тация към училищната среда (Conradt, 2017). ***Самоосъзнатостта*** се определя като способността на ученика да разпознава собствените си емоции, силните и слабите страни, степента на увереност в себе си и влиянието на емоционалните състояния върху поведението и учебната му дейност. В рамките на социално-емоционалното учене този компонент се разглежда като основа за развитието на адекватна самооценка и вътрешна мотивация за учене. ***Емпатията*** се характеризира като способност да се разбират емоционалните състояния на другите, да се вземат предвид техните чувства в процеса на взаимодействие и да се проявява разбиране и чувствителност в различни социални ситуации. Denham et al. (2012) установяват, че емпатийните умения се развиват предимно чрез групово взаимодействие, ролеви дейности и комуникативни ситуации, пресъздаващи реални ситуации на общуване. ***Социалното взаимодействие*** обхваща умения, свързани с ефективното общуване, сътрудничеството и изграждането на положителни междуличностни отношения. В образованието в начален етап този компонент се развива чрез учене, групови задачи и интерактивни форми на обучение, подпомагащи развитието на уменията за работа в екип (Yang et al., 2023). ***Отговорното вземане на решения*** се определя като способността на ученика да анализира различни ситуации, да преценява последиците от действията си и да избира подходящ начин на поведение в съответствие със социалните и моралните норми. Развитието на социално-емоционалните компетентности в началното училище се свързва с възрастовите особености на децата, с тяхната емоционалната чувствителност към собствените емоции и емоциите на другите, потребността от подкрепа и активно взаимодействие с връстници. През този период развитието на социалните и емоционални умения се подпомага от сигурна учебна среда, педагогическа подкрепа и прилагането на комуникативни, игрови и активни методи на учене (Durlak et al., 2011).

Сравнителният анализ между чуждестранни педагогически модели на социално-емоционалното учене откроява като основни характеристики на съвременните международни модели на SEL: емоционалната саморегулация, социалното взаимодействие и отговорното вземане на решения и изграждането им в безопасна учебна среда. Отделните модели се различават по своя водещ пе-

дагогически акцент, структура на компетентностите, начините за включване на SEL в учебния процес и степента на практическа им насоченост (Таблица 1).

Таблица 1. Характеристики на педагогическите модели за интегриране на SEL

Модел	Основни елементи	Педагогически фокус	Възможности за интегриране в обучението по английски език
CASEL	самоосъзнатост, саморегулация и самоконтрол, социална осъзнатост, умения за изграждане и поддържане на взаимоотношения, и отговорно вземане на решения	систематичен, компетентностно ориентиран подход към развитието на социални и емоционални умения	развитие на комуникативната компетентност, групово взаимодействие, учене чрез сътрудничество и формиране на умения за сътрудничество
OECD Learning Compass 2030	трансформиращи компетентности, рефлексия, отговорност, самостоятелност и междукултурно взаимодействие	компетентностен и дейностен подход с фокус върху развитието на съвременни умения	развитие на междукултурно общуване, критическо мислене, активно участие в общуването и социална отговорност
UNESCO SEL	емоционално благополучие, емпатия, сътрудничество, приобщаване и безопасна учебна среда	хуманистичен и ориентиран към ученика подход	създаване на положителен психологически климат, развитие на емпатия и насърчаване на емоционалното взаимодействие между учениците

Източник: по Johnson et al. OECD (2019), CASEL (2020b), UNESCO (2024).

Забелязва се, че рамката CASEL осигурява най-цялостно интегриране на емоционалното и социалното учене, OECD Learning Compass 2030 поставя акцент върху компетентностите на XXI век и автономността на учащия, докато UNESCO и социално-емоционалното учене се фокусират върху психологическото благополучие и безопасната учебна среда. При чуждоезиковото обучение чрез дейности с взаимодействие, сътрудничество, диалог, ролеви ситуации и групова работа, учениците в начална училищна възраст развиват емпатия, саморегулация, умения за осмисляне на собствените емоции и за сътрудничество, както и способност да разпознават емоционалното състояние на събеседниците си.

Законът за предучилищното и училищното образование (ЗПУО, 2016), определя за свои приоритети общуването на чужди езици, социалните и граждански компетентности и уменията за учене. Дър-

жавният образователен стандарт включва сред ключовите компетентности уменията за общуване на чужди езици, като чуждият език е сред общообразователните предмети (Наредба № 5, ООП, 2015). Предложената концепция съчетава езиковото и социално-емоционалното развитие на учениците и се основава на рамката CASEL, комуникативното езиково обучение, ученето чрез сътрудничество и компетентностния подход в съвременното образование (Таблица 2).

Таблица 2. Концепция за интегриране на SEL в обучението по английски език

Компонент	**Структурни елементи**	**Педагогическа реализация (как се развива в обучението)**	**Оценяване (критерии / показатели)**
Целеви	Развитие на социално-емоционални компетентности чрез чуждоезиково обучение	Интегриране на SEL в комуникативното обучение по английски език с акцент върху взаимодействието и емоционалните преживявания на учениците	Равнище на развитие на социално-емоционалните компетентности: начално, средно или напреднало
Съдържателен	Езиково и социално-емоционално съдържание: емоции, взаимоотношения, сътрудничество, разрешаване на конфликти и междукултурно взаимодействие	Тематични модули (училище, приятели, семейство); езикови функции за изразяване на емоции; анализ на социални ситуации; рефлексивни задачи	Способност на ученика да използва езикови средства за изразяване на емоции и участие в социално взаимодействие Показатели: използване на подходящи езикови средства за изразяване на емоции и при социално взаимодействие
Процесуален	Комуникативни, рефлексивни стратегии и стратегии за учене чрез сътрудничество	Диалози, ролеви игри, групови проекти, работа по двойки, проблемни ситуации и дейности за осмисляне на емоции	Ефективност на участието в съвместна учебна дейност на учениците. Показатели: ангажираност при взаимодействието; ефективност на сътрудничеството; саморегулация по време на групова работа
Резултатен	Социално взаимодействие, емпатия, саморегулация и отговорно вземане на решения	Прилагане на знанията в реални и симулирани комуникативни ситуации	Критерии: социално взаимодействие, емоционална саморегулация, емпатия и отговорност
Равнища на развитие	Качествено описание на развитието на компетентностите	Поведенчески прояви в учебните дейности	напреднало – самостоятелно взаимодействие; средно – с частична подкрепа във взаимодействието; начално – участие с подкрепа

Източник: по Johnson et al. (2014), OECD (2019), CASEL (2020b), UNESCO (2024).

Концепцията показва как социално-емоционалното учене се интегрира в чуждоезиковото обучение като системен процес, при който английският език се използва като средство за едновременно развитие на езикови и социално-емоционални умения. Тя включва целева ориентация, интегриране на съдържанието, организация на учебната дейност и оценяване на резултатите чрез ясно определени критерии и етапи на развитие. Така резултатите от изследването показват, че интегрирането на SEL в обучението по английски език в началния етап на образование следва да подпомага цялостното развитие на социалното взаимодействие, емоционалната саморегулация, емпатията и отговорното вземане на решения. Тези резултати съответстват на изводите на Zhao & B. Sang (2025), които установяват положителното въздействие на програмите за SEL върху академичните постижения на учениците като потвърждават връзката между емоционално-социалното развитие и академичния успех. Важно педагогическо условие за прилагането на SEL е съчетаването на комуникативния, дейностния и хуманистичния подход, което позволява емоционалните преживявания да бъдат включени в практическото използване на езика. Това съответства на изводите на Zieher et al. (2024) и Tinnes-Vigne et al. (2025), които подчертават, че ефективността на SEL зависи не само от съдържанието на програмите, но и от педагогическите стратегии, използвани за тяхното прилагане, или от начин, по който действително протича ученето. Освен това мотивацията на учениците и ангажираността им в учебния процес са тясно свързани с развитието на социално-емоционалните компетентности при изучаването на английски език. Установено е, че емоционално подкрепящата среда и активното участие във взаимодействието допринасят за по-висока ангажираност на учениците. Това съответства на констатациите на Shen et al. (2024), които установяват значима връзка между мотивацията, SEL и успеха при изучаването на английски език в началното училище.

Изучаването на чужд език по своята същност включва разговор, споделяне на емоции и работа в екип, като комуникативната среда има голямо значение за развитието на емпатията и социалното взаимодействие. Gay et al. (2022), подчертават, че развитието на емоционални умения в часовете по английски език е от полза за езиковото, и за социално-емоционалното развитие на учениците като формите на съвместна работа развиват отговорността и уме-

нията за сътрудничество. Altıntuğ, Aslantürk & Güneyli (2025) откроява ефективността на диалогичната педагогика за развитието на социално-емоционалните компетентности на учениците. Въз основа на този анализ може да се заключи, че ефективността на интегрирането на SEL зависи от начина, по който са организирани педагогическите практики и съответствието им с възрастовите особености на учениците в началното училище. Това се потвърждава и от Mortimore (2023) и Kovalenko (2026), които отбелязват, че в ранното чуждоезиково обучение социално-емоционалното учене следва да бъде включено в съдържанието и методиката на преподаване, а не да се прилага като отделен компонент. Сравнителният анализ на международни изследвания очертава съответствие между направените теоретични изводи и водещите научни подходи към прилагането на SEL в образованието.

Заключение

Целта на изследването е постигната чрез теоретична обосновка на педагогическите принципи за интегриране на социално-емоционалното учене в чуждоезиковото обучение в начален етап. В съответствие с първата задача е направено описание на структурата и основните елементи на социално-емоционалните компетентности. Анализът установява значението на SEL за емоционалното, социалното и когнитивното развитие на учениците, съобразно възрастовите им особености в безопасна учебна среда. В съответствие с втората задача, при преглед на педагогическите стратегии и модели за включване на социално-емоционалното учене в чуждоезиковото обучение, се установи, че рамката CASEL, OECD Learning Compass 2030, UNESCO и SEL насочват вниманието към сходни области в развитието на емоционалната саморегулация, социалното взаимодействие и отговорността.

В съответствие с третата задача е разработена концепция за включване на социално-емоционалното развитие в обучението по английски език в начален етап. Тя съчетава езиково и социално-емоционалната развитие чрез комуникативни дейности, учене чрез сътрудничество и дейности за осмисляне на преживяванията и включва целеви, съдържателен, процесуален и резултатен компонент. Предложената концепция може да послужи като теоретична основа за бъдеща емпирична проверка.

Благодарности

Това изследване е финансирано по проект № ФП25-ПФ-008: „Креативност и наука в действие: мултидисциплинарни изследвания и обучение за бъдещето“ на Педагогическия факултет при Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“.

Литература

1. Алексиева, Л., Костадинова, Г., Илиева, Д. и Кенанова, Д. (2024), Подходи за преподаване на информационни и комуникационни технологии в началните класове в България и по света: сравнителен анализ и препоръки за развитие, Педагогически и социални изследвания, том 8, с. 3 – 36. DOI: 10.60059/ESS.2024.2.3-36. [Aleksieva, L., Kostadinova, G., Ilieva, D. and Kenanova, D. (2024), Podhodi za prepodavane na informatsionni i komunikatsionni tehnologii v nachalnite klasove v Bulgaria i po sveta: sravnitelen analiz i preporaki za razvitie, Pedagogicheski i sotsialni izsledvania, Vol. 8, pp. 3 – 36. DOI: 10.60059/ESS.2024.2.3-36.]
2. ЗПУО, 2016. Закон за предучилищното и училищното образование [Zakon za preduchilishnoto I uchilishtnoto obrazovanie, 2016, https://www.mon.bg/upload/4051/zkn_PUObr_180717.pdf.]
3. Наредба № 5, ООП, 2015. Наредба № 5 Общообразователна подготовка, 2015. [Naredba № 5 Obshtoobrazovatelna podgotovka, https://www.mon.bg/nfs/2026/01/nrdb5-2015_oop_izm012026_30012026.pdf.]
4. Allahyarova, A. (2025), "The role of social and emotional learning in language", Journal of Azerbaijan Language and Education Studies, Vol. 2 No. 3, pp. 81–90. DOI: 10.69760/jales.2025002016.
5. Altıntuğ Aslantürk, F. and Güneyli, A. (2025), Exploring elementary students' social-emotional development through dialogic pedagogy: insights from cinematic narratives, Behavioral Sciences, Vol. 15 No. 12. DOI: 10.3390/bs15121701
6. Ariyan, M. A., Pospelova, Y. Y., Panova, E. M., & Pronina, N. S. (2022). Socio-Emotional Development of Young Learners in A Foreign Language Class. In I. Savchenko (Ed.), Freedom and Responsibility in Pivotal Times, vol 125. European Proceedings of Social and Behavioural Sciences (pp. 590-598). European Publisher. https://doi.org/10.15405/epsbs.2022.03.71

7. CASEL (2020a), Core SEL competencies, Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning. URL: https://casel.org/core-competencies/
8. CASEL (2020b), What is the CASEL framework? Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning. URL: https://casel.org/fundamentals-of-sel/
9. Cipriano, C., Strambler, M. J., Naples, L. H., Ha, C., Kirk, M., Wood, M., Sehgal, K., Zieher, A. K., Eveleigh, A., McCarthy, M., Funaro, M., Ponnock, A., Chow, J. C. and Durlak, J. (2023), The state of evidence for social and emotional learning: a contemporary meta-analysis of universal school-based SEL interventions, Child Development, Vol. 94 No. 5, pp. 1181–1204. DOI: 10.1111/cdev.13968
10. Coli, S., Daniel, M. C. and Burgin, X. D. (2024), The integration of social emotional learning in English as a foreign language elementary classroom in Uruguay, International Journal of Emotional Education, Vol. 16 No. 2, pp. 57–72. DOI: 10.56300/DIMP5154
11. Conradt, E. (2017), Using principles of behavioral epigenetics to advance research on early-life stress, Child Development Perspectives, Vol. 11 No. 2, pp. 107–112. DOI: 10.1111/cdep.12219
12. Denham, S. A., Bassett, H. H. and Zinsser, K. (2012), Early childhood teachers as socializers of young children's emotional competence, Early Childhood Education Journal, Vol. 40 No. 3, pp. 137–143. DOI: 10.1007/s10643-012-0504-2
13. Durlak, J. A., Weissberg, R. P., Dymnicki, A. B., Taylor, R. D. and Schellinger, K. B. (2011), The impact of enhancing students' social and emotional learning: a meta-analysis of school-based universal interventions, Child Development, Vol. 82 No. 1, pp. 405–432. DOI: 10.1111/j.1467-8624.2010.01564.x
14. Gay, P., Pogranova, S., Mauroux, L., Trisconi, E., Rankin, E. and Shankland, R. (2022), Developing students' emotional competencies in English language classes: reciprocal benefits and practical implications, International Journal of Environmental Research and Public Health, Vol. 19 No. 11. DOI: 10.3390/ijerph19116469
15. Hakim, E., Lefstein, A. and Netz, H. (2024), Discussion formats for addressing emotions: implications for social-emotional learning, Dialogic Pedagogy: A Journal for Studies of Dialogic Education, Vol. 12 No. 1. DOI: 10.5195/dpj.2024.558

16. Iaburova, O. (2020), Teaching communication at lessons of English through building SEL (social and emotional learning) skills, Professionalism of a teacher: theoretical and methodological aspects, Vol. 12, pp. 167–176. DOI: 10.31865/2414-9292.12.2020.206759
17. Johnson, D. W., Johnson, R. T. and Smith, K. A. (2014), Cooperative learning: improving university instruction by basing practice on validated theory, Journal on Excellence in University Teaching, Vol. 25 No. 3–4, pp. 85–118. URL: http://static.pseupdate.mior.ca.s3.amazonaws.com/media/links/Cooperative_learn_validated_theory.pdf
18. Kovalenko, A. (2026), Developing social-emotional learning competences in the English language classroom, Proceedings of the Scientific and Practical Conference Linguistic, Semiotic, Translation and Didactic Dimensions of Intercultural Communication, pp. 53–54. URL: https://ekmair.ukma.edu.ua/items/58e0e20b-9168-4406-bc9d-91df54ed4afa
19. Mahoney, J. L. and Weissberg, R. P. (2019), What is systemic social and emotional learning and why does it matter? UNESCO MGIEP. URL: https://mgiep.unesco.org/article/what-is-systemic-social-and-emotional-learning-and-why-does-it-matter
20. Mariyanova, S. I. (2024), Comparative research between the Spanish and the Bulgarian system in their methodology to teach English as a foreign language at primary school, UVA Doc Repository. URL: https://uvadoc.uva.es/handle/10324/71804
21. Melani, B. Z., Roberts, S. and Taylor, J. K. (2020), Social emotional learning practices in learning English as a second language, Semantic Scholar. URL: https://www.semanticscholar.org/paper/Social-Emotional-Learning-Practices-in-Learning-as-Melani-Roberts/6eb57c3f4d862e625f28c6ebb7cfd21c88b31e1e
22. Mortimore, L. (2023), A framework for developing social and emotional learning (SEL) in pre-primary CLIL, Handbook of CLIL in pre-primary education. DOI: 10.1007/978-3-031-04768-8_6
23. OECD. (2019), OECD Learning Compass 2030: a series of concept notes, Organisation for Economic Co-operation and Development. URL: https://www.oecd.org/education/2030-project/
24. Shen, B., Bai, B., Wang, J. and Song, H. (2024), Relations between motivation, social and emotional learning (SEL), and English learning achievements in Hong Kong primary schools, Cambridge Journal of Education, Vol. 54 No. 4, pp. 417–436. DOI: 10.1080/0305764X.2024.2367484

25. Tinnes-Vigne, M., Houssemand, C., Guay, F., Poncelet, D. and Dierendonck, C. (2025), Understanding the use of social and emotional learning in elementary schools: a theory of planned behaviour perspective, European Journal of Investigation in Health, Psychology and Education, Vol. 15 No. 4. DOI: 10.3390/ejihpe15040048
26. Toncheva, M., Chilingirova, K. and Ivanova-Nedelcheva, A. (2025), A good practice model for block trainings aimed at enhancing social-emotional competencies in primary school students, Knowledge – International Journal, Vol. 70 No. 2, pp. 227–233. URL: https://ojs.ikm.mk/index.php/kij/article/view/7566
27. Tran, T. Y. (2025), Assessing social emotional learning instructional competence among EFL pre-service teachers at a Vietnamese pedagogical university, European Journal of English Language Studies, Vol. 5 No. 1. DOI: 10.12973/ejels.5.1.1
28. UNESCO. (2024), Mainstreaming social and emotional learning in education systems: policy guide, UNESCO. URL: https://www.unesco.org/en/articles/mainstreaming-social-and-emotional-learning-education-systems-policy-guide
29. Yang, J., Deng, Y. and Wang, Y. (2023), Reciprocal associations among social–emotional competence, interpersonal relationships and academic achievements in primary school, Behavioral Sciences, Vol. 13 No. 11. DOI: 10.3390/bs13110922
30. Zhang, Y. and Meng, Z. (2025), Fostering social-emotional competencies through English instruction: a case study of SEL integration in Chinese primary schools, Education, Vol. 1 No. 2. DOI: 10.71204/hj1nf035
31. Zhao, Y. and Sang, B. (2025), The effect of social–emotional learning programs on elementary and middle school students' academic achievement: a meta-analytic review, Behavioral Sciences, Vol. 15 No. 11. DOI: 10.3390/bs15111527
32. Zieher, A. K., Bailey, C. S., Cipriano, C., McNaboe, T., Smith, K. and Strambler, M. J. (2024), Considering the 'how' of SEL: a framework for the pedagogies of social and emotional learning, Social and Emotional Learning: Research, Practice, and Policy, Vol. 3. DOI: 10.1016/j.sel.2024.100030